

فرزندان تاریخ‌پردازان استر

ژرفشگاه علوم (بخش پایانی) فریبگی
پرتال جامع علوم انسانی

علیرضا سلطانشاهی^۱

◆ سِرِحِ بِتِ اَشِرِ

جا دارد که مقاله بسیار کوتاه و بدون نویسنده سِرِحِ بِتِ اَشِرِ^۲ با چند نقل قول دیگر معنی خاص خود را بیابد. از جمله در جلد اول از کتاب خاطرات مئیر عزری در خصوص مقبره‌ای به این نام در نزدیکی اصفهان چنین آمده است:

در دهه سوم سده بیستم، نماینده‌ای از اسرائیل از این کنیسه^۳ بازدید نموده و

---

۱. محقق و پژوهشگر.

2. Serah bet asher.

۳. کنیسه‌ای در محله گلبهار یا گلبار، میان دردشت و جوباره در دل بازار اصفهان.

ساختمان آن را ۹۰۰ تا ۹۵۰ ساله خوانده است. یهودیان کلبهار و اصفهان باور داشتند یک راه زیرزمینی به درازای سی کیلومتر این کنیسا را به آرامگاه سارا دختر آشر نوه یعقوب پیامبر که استرا خاتونش می خوانند می رساند. (این نام را در زبان عبری «سرح» می خوانیم) این آرامگاه با بناهای بسیار قدیمی اش در بگران لنجان یکی از روستاهای پیرامون اصفهان، زیارتگاه یهودیان است. پس از بازدید پروفیسور ارنست هرتسفلد، باستان شناس و پژوهشگر نامدار از این آرامگاه در سال ۱۹۲۳، دگرگونی های سازنده در آن پدید آوردند. چنانچه درب ورودی آرامگاه را که تکه سنگی کم و بیش به بلندای سه پا می بود نوسازی کردند تا بازدیدکنندگان به آسودگی بتوانند در آن گردش کنند. در ماه های نخست سال ۱۹۵۰ میلادی گروهی که به نوسازی این کنیسا سرگرم بودند تکه سنگ بزرگی را از زیر خاک بیرون کشیدند که روی آن نوشته های زیر کنده شده بود:

سطر اول: دروازه های عدالت را به رویم بکشایید تا از آنها برآیم و خداوند را سپاس بگویم (مزامیر دوا ۱۱۸: ۱۹).

سطر دوم: این سنگی را که چون یادمانه بر پا کرده ام، خانه خدا شود. آنچه به من بدهی، ده یک آن را به تو باز خواهم گرداند (پیدایش ۲۸: ۲۲).

سطر سوم: اینک فرشته ای به دیدارت می فرستم تا از تو در راه نگاهبانی کند و تو را به جایی که برایت آماده کرده ام، برساند (خروج ۱۳: ۱۰).

سطر چهارم: یهوه به جای شما خواهد جنگید، شما آرام بگیرید (خروج ۱۴: ۱۴).

به تاریخ روز چهارشنبه ۲۶ ماه آو از سال ۳۸۹۰

دروید بر اسرائیل

بنده درگاه

یعقوب بن داوید

این تکه سنگ به راستی می تواند گویای زندگی دراز یهودیان در جی، اصفهان یا

یهودیه باشد.

روز چهاردهم سپتامبر ۱۹۵۷، پدرم صیون عزری، نامه‌ای به زبان فرانسه به دوستش یهوشوع الموگ در اورشلیم نوشت و پیشنهاد نمایش^۱ این سنگ ارزشمند را در موزه بصل ال در اورشلیم با وی در میان نهاد. در این پیشنهاد به نمایندگی از سوی سازمان یهودیان اصفهان از آقای اسحاق بن صوی، دومین رئیس جمهور کشور [جعلی] اسرائیل خواسته شده بود با همکاری سران سوختوت، این سنگ گرانبها به نمایش دیگر یهودیان جهان درآید که هرگزم انجام نشد و آن تکه سنگ همچنان در جای پیشین خود ماند. شادروان [!] بن صوی با این سنگ‌نیشته آشنا بود و در این زمینه در گاهنامه تربیتس مقاله‌ای نوشته بود.^۲

آقای اکبر شیرانی در مقاله‌ای پیرامون یهودیان اصفهان مندرج در شماره ۲۰ و ۲۱ نشریه افق بینا، ارگان انجمن کلیمیان تهران، نیز در مورد این مقبره می‌نویسد:

در تابستان هر کس از یهودیان [اصفهان] وسعت مالی داشته باشد سر قبر استر یا به اصطلاح اصفهانی‌ها استرا خاتون که یک روز راه از شهر فاصله دارد می‌روند. گورستان آنها نیز در همان محل است. فقط تعداد کمی از گورها با سنگ مشخص شده‌اند.

در جای دیگر از این مقاله آمده است:

قدیمی‌ترین سنگ‌نوشته یهودیان در اصفهان به طول ۹۵ و عرض ۷۵ سانتی‌متر در سال ۱۳۲۳ در آنجا یافت شد و اکنون بر دیوار یکی از تاق‌نماهای داخل کنیسه نصب شده است. کتیبه این لوح به خط عبری برجسته مشتمل بر آیاتی از تورات بوده و تاریخ آن مربوط به عصر اشکانیان از اوایل قرن دوم مسیحی، متعلق به شخصی به نام داود بن یعقوب می‌باشد.

حبیب لوی نیز در تاریخ یهود ایران و گزیده آن تاریخ جامع یهودیان ایران به مقبره استر یا سارا بت آشر به گونه‌ای شفاف‌تر می‌پردازد. به ویژه پس از ذکر محنت‌ها و عذاب‌هایی که علیه

۱. به عبارت صحیح‌تر انتقال آن سنگ.

۲. «کیست از شما از تمامی قوم او»، یادنامه، خاطرات مؤثر عزری، اورشلیم، ۲۰۰۰، ج ۱، ص ۱۴.

یهود در دوره صفوی ترسیم می‌کند، می‌گوید:

در همین ایام بود که مکان مقدس دیگری برای یهودیان در ایران ارزش و اعتباری والا یافت و آن قبر منتسب به سارا بت آشر واقع در پیر بکران^۱ در نزدیکی اصفهان بود.^۲ حبیب لوی داستان برخورد شاه عباس را با آهو نیز به صورت مفصل و نسبتاً متفاوت از آنچه در فرزندان استر آمده است بیان می‌کند که آن هم باز حاکی از مظلوم‌نمایی یهودیان می‌باشد.

در واقع مقبره سارا بت آشر نمادی از ارتباط ایران با اسرائیل به ویژه از لحاظ دینی است. ضمن آنکه به حقانیت و سابقه تاریخی یهودیان در ایران نیز اشاره می‌کند. حقانیتی که در برخی وقایع حساس تاریخ ایران، مصادیق ناخوشایندی را از آن شاهد بوده‌ایم و آشکارتر از هر پیامی، مقبره استرا خاتون نماد مظلوم‌نمایی یهود در قبال حکومت‌های شیعی به ویژه در دوران صفوی است که البته امروز هم به کار صهیونیست‌ها می‌آید.

◆ ورزش

سال‌ها پیش در ویژه‌نامه روز قدس نشریه امید انقلاب^۳، ارگان بسیج بیست میلیونی، خواندم که اگر از میان ورزشکاران معروف دنیا هر کس یک قهرمان یهودی را می‌شناسد برای این نشریه نام و رشته ورزشی او را ارسال نماید و اتفاقاً زمانی که ۹۰۰ نسخه از این نشریه برای عده‌ای از دانش‌آموزان علاقه‌مند به قضیه فلسطین در سراسر کشور ارسال شد، عده زیادی از آنها حتی نتوانسته بودند یک ورزشکار نام ببرند و عده‌ای هم به طعنه اظهار داشته بودند که یهودی را چه به ورزش و پهلوانی. و هم اکنون وقتی به منابع معروف از تاریخ یهودیان مراجعه می‌کنم تا از ورزش و ورزشکاری مطلبی در تقویت یا نقد محتوای مقاله مندرج در

1. Pir Bakran

۲. حبیب لوی، تاریخ جامع یهودیان ایران، بازنوشته هوشنگ ابرامی، لس‌آنجلس، شرکت کتاب، ۱۹۹۷، ص ۲۶۷.

۳. امید/انقلاب، شماره ۲۶۹، اسفندماه ۱۳۷۳.

مجموعه فرزندان استر بیابم، به این نتیجه می‌رسیم که اتفاقا همه منابع از ورزش و ورزشکاری سخن گفته‌اند ولی تنها برای اینکه فعالیتی ولو اندک در این راستا وجود داشته که می‌توان با توسل به آن اظهار وجود کرد و در مقابل مدعیان عرض اندام.

نویسنده نام ناآشنای مقاله ورزش در این مجموعه هیچ مطلب جدید و قابل اعتنایی را مطرح نکرده است و در عین اینکه هم‌کیشان وی بسیار اصرار دارند که سیاست مقوله‌ای جدا از ورزش است، در چند جای مطلب خود به تأثیر عملکرد دولت‌ها بر ورزش یهودیان می‌پردازد و حتی عدم رشد و شکوفایی جامعه ورزشی یهودیان را به حساب دیکتاتوری رضاخانی یا تفکرات فاشیستی می‌گذارد و حتی در جایی (ص ۳۶۳ از متن ترجمه) گسترش سکولاریسم را در جامعه ایرانی مایه رشد و ارتقا و رفع تبعیض می‌داند و ظهور آن را با ظهور ورزش مدرن در ایران هم‌زمان می‌پندارد!!

از میان نمونه‌هایی که می‌توان در طول تاریخ یهود (البته به غیر از سامسون) از آنان نام برد، دو ورزشکار ایرانی می‌باشند که به طور مکرر در منابع ذکر می‌شوند. خانم ژانت کهن صدق و سلیمان بینا فرد، یکی در رشته دو میدانی و دیگری در رشته کشتی و اتفاقا تصاویر مربوط به آنها نیز بسیار محدود است و یکی از آنها نیز مربوط به مسابقات کشتی در اسرائیل است.

نشریه بینا در شماره ۲۵ خود نیز خبری از افتتاح سالن ورزشی بانوان کلیمی به نام

ژانت کهن صدق درج کرده بود و باز هم از همان تنها عکس موجود از کهن صدق به منظور تابلوی سردر استفاده کرده بودند. خانمی کلیمی با لباس ورزشی و...

شعبان جعفری در سفرها و سخنرانی‌های متعدد خود در میان ورزشکاران ایرانی برای اسرائیل آبرو می‌خرید. البته با قیمت نه چندان مقرون به صرفه، به همین دلیل پس از انقلاب بدون داشتن ذره‌ای پایگاه مردمی به اسرائیل فرار می‌کند ولی در آنجا نیز مورد توجه یهودیانی که از آنها تعریف می‌کرد قرار نمی‌گیرد و در امریکا مقیم می‌شود.

همچنین تنها باشگاه ورزشی موجود برای یهودیان نیز با معرفی بسیار مختصری مورد توجه بوده است و حال آنکه شرح مفصل از تأسیس و فعالیت آن توسط ناصر بنایان به قلم روح‌الله کهنیم در گنجینه‌های طلایی درج شده است. سیاست و ورزش یا ایران و اسرائیل واژه‌هایی هستند که عزری در کتاب خاطرات خود به صورت مفصل از ارتباط میان آنها پرده برمی‌دارد. در عین اینکه اساساً به رابطه میان سیاست و ورزش اعتقاد ندارد!!!

وی با تلاش‌های بسیار پس از چند وقت موفق می‌شود که هیأت‌های ورزشی میان دو کشور در رفت و آمد باشند و اتفاقاً یکی از آنها دیدار فوتبال میان ایران و رژیم صهیونیستی در سال ۱۹۷۰ است. این دیدار به زعم عزری یکی از خاطرات تلخ او در دوران مأموریتش در تهران است که بخشی از آن به شرح زیر آمده است:

واژه‌های ناشایست و ناسزاهای اسرائیل ستیزانه فراوانی از دهان‌ها شنیدم که هرگز

از ترک‌ها و یونانی‌ها که پیشینه زشتی در این زمینه دارند شنیده نشده بود. گفتنی اینکه با داور بازی نیز به همان‌گونه برخورد شد. در پایان آن نبرد سخت ورزشکاران ایرانی سرافراز از میدان به در آمدند و نیروهای پلیس، شتاب‌آلود توانستند ورزشکاران اسرائیلی را بی‌آسویی به هتل‌هایشان برسانند. با واکنش‌های تندی که آن روز دیدم اندیشیدم که اگر بازی به گونه‌ای دیگر پایان می‌یافت باید چشم به راه سرنوشتی دیگر می‌بودیم.^۱

عزری و همکاران یهودی و صهیونیست وی در ایران تلاش فراوانی به عمل می‌آوردند تا از کانال‌ها و مجاری مختلف به سطوح میانی جامعه مسلمان ایرانی به ویژه ورزشکاران رخنه کنند. از جمله یکی از دستاوردهای آنان خدمات شعبان جعفری (بی‌مخ) از سوی جامعه ورزشی ایران بود.

شعبان جعفری در سفرها و سخنرانی‌های متعدد خود در میان ورزشکاران ایرانی برای اسرائیل آبرو می‌خرد. البته با قیمت نه چندان مقرون به صرفه، به همین دلیل پس از انقلاب بدون داشتن ذره‌ای پایگاه مردمی به اسرائیل فرار می‌کند ولی در آنجا نیز مورد توجه یهودیانی که از آنها تعریف می‌کرد قرار نمی‌گیرد و در امریکا مقیم می‌شود.^۲

◆ سلطنت پهلوی و انقلاب اسلامی

تنها مقاله‌ای که به اوضاع یهودیان ایران بعد از انقلاب اشارات صریح و عمدتاً ناصحیحی دارد، مقاله حاضر است. نویسنده نسبتاً مطلع و در عین حال مغرض این مقاله، بر آن است که با عرضه چند نقل قول یا به قول خودش سند، از آنچه وضعیت یهود در ایران گفته می‌شود، تصویری تاریک و به ویژه تحمل‌ناپذیر بسازد.

۱. یادنامه، خاطرات مئیر عزری، اورشلیم، ۲۰۰۰، ج ۲، ص ۲۵.

۲. شعبان جعفری در کتاب خاطرات خود که به صورت مصاحبه با هما سرشار یهودی تدوین شده است از زمان آوارگی خود پس از انقلاب نیز مطالبی گفته است.

دیوید مناشری در مطلع مقاله خود با ترفندی نه چندان کارساز، جریان چاپ اسکناس‌های منقش به ستاره شش‌پر را یک تصور اشتباه می‌داند و جریان کمک نماینده یهودیان در مجلس به محمدرضا - در دوران آوارگی‌اش در ایتالیا به هنگام کودتای ۲۸ مرداد - را یک شایعه دانسته و با فروش نفت ارزان‌قیمت ایران به اسرائیل، پس از این قصه آن را به تمسخر می‌گیرد؛ در حالی که هیچ مدرک قابل اعتنایی ارائه نمی‌کند که چاپ اسکناس با ستاره شش‌پر که شاه سریعا دستور جمع‌آوری و امحاء آن را صادر می‌کند کذب است یا مراد آریه به شاه در ایتالیا، چک سفید امضا نداده است. در عین حال دیگر برای همه آشکار است که جریان فروش نفت به اسرائیل به ویژه در تحریم نفتی آن زمان تا چه حد برای اسرائیل حیاتی بوده و در حال حاضر انکار آن جز یک لطیفه هیچ نیست.

اعضای هیأت مدیره انجمن کلیمیان تهران در دوره گذشته

دیوید مناشری با تأکید بر فواید حاصل از ایجاد تفکر سکولاریسم در عصر مشروطه، این اعتقاد را ترویج می‌دهد که در جوامع مذهبی همچون ایران، تنها با ایجاد سکولاریسم می‌توان

فضای تنفس برای یهود ایجاد کرد. اگر چه وی از دوران رضاشاه به دلیل پی‌ریزی پروژه مدرنیسم در ایران تقدیر می‌کند ولی باز هم گرایش‌های او را به آلمان برای یهودیان نگران‌کننده و انتقادپذیر می‌داند. در واقع، تنها عصر بی‌بدیل و طلایی برای یهودیان در ایران دوره محمدرضا یا همان پهلوی دوم قلمداد می‌شود که به زعم وی با وقوع انقلاب اسلامی این دوره نیز به پایان می‌رسد.

نویسنده مقاله اگر چه با آوردن شواهد متعدد از همزیستی و مرافقت سران انقلاب اسلامی با یهودیان بعضی واقعیت‌ها را ذکر می‌کند ولی اظهار نظر رئیس انجمن کلیمیان تهران و نقل قول از نماینده کلیمیان ایران در مجلس شورای اسلامی یا ذکر برخی استنادات فقهی از عقاید حضرت امام (ره) را از جمله دلایل آشکار در نامطلوب بودن فضای حاکم بر ایران برای یهودیان می‌داند و در حالی که هیچ مصداق بارزی از یهودستیزی در ایران ارائه نمی‌کند ولی همچنان بر این تصور تصریح می‌کند که ضدیت با یهود به ویژه پس از انقلاب اسلامی با وجود تفکرات اصلاح‌طلبانه افرادی همچون خاتمی، کدیور یا شبستری، در قالب‌های فکری - فقهی نهادینه شده است و با خباثت تمام در آخرین سطر از مقاله خود تأکید می‌کند که اوضاع نابسامان مملو از آزار و محدودیت همچنان پابرجاست.

با مروری منصفانه و مطالعه‌ای دقیق می‌توان بر اصرار مناشری به یک شیوه قدیمی از

دیوید مناشری

عملکرد یهودیان در طول تاریخ و تمام ممالک پی‌برد و آن مظلوم‌نمایی در عین اقتدار، تمول و حتی حاکمیت بلامنازع است و به هیچ عنوان ارتباطی با کم‌اطلاعی آنها از وضعیت خوب یهودیان ایران ندارد، چرا که تنها با مرور آثار و حتی جایگاه علمی مناشری این کم‌اطلاعی از وی پذیرفتنی نیست. در واقع باید گفت که وی تجاهلی هدفمند را در این متن، با بی‌انصافی تمام به نمایش می‌گذارد.

دیوید مناشری هم اکنون رئیس مرکزی در اسرائیل به نام

دیوید مناشری با تأکید بر فواید حاصل از ایجاد تفکر سکولاریسم در عصر مشروطه، این اعتقاد را ترویج می‌دهد که در جوامع مذهبی همچون ایران، تنها با ایجاد سکولاریسم می‌توان فضای تنفس برای یهود ایجاد کرد.

Citizen's Empowerment Center in Israel یا C. E. C. I است. این مرکز نهادی غیر انتفاعی و غیر سیاسی است که پدیدآورندگان آن با هدف اطلاع‌رسانی به عموم اسرائیلی‌ها پیرامون حقوق و وظایفشان در حکومت، آن را تأسیس کرده‌اند و همچنین برای ایجاد یک حکومت کارآمد و استقرار یک سیستم دموکراتیک.

مناشری همچنین متصدی میز مطالعات جدید ایرانی مدرن و پروفیسور دپارتمان تاریخ خاورمیانه و افریقا در بخش مهم برنامه‌های ویژه دانشگاه تل‌آویو است. وی همچنین با دانشگاه‌های پرینستون، کرنل، شیکاگو، ملبورن، مونیخ و اسدای توکیو ارتباط و همکاری دارد.

مناشری همچنین مسئول کمیته اجرایی آموزش بین‌المللی سفارادیک است. وی در عین حال کمیته اسرائیلی پروژه ملکه استر و حمایت از مهاجرین تازه وارد را در اسرائیل مدیریت می‌کند.

آثار وی تنها درباره ایران به شرح ذیل می‌باشد:

1. Post – revolutionary Politics in Iran, 2001 .
2. Education and the making of moder Iran, 1992 .
3. Iran: A Decade of war and revolution (collected) Papers series (merka Dayan Le – Heker Ha mizrah Ha – tikhon Ve – Afrikah universitat tel – Aviv)), 1990 .
4. The Iranian revolution and the muslim world (Westview Special Studies on the Middle east) , 1991 .
5. Revolution at a crossroads: Iran's Domestic Politics and regional Ambitions (Policy Papers Washington institute for near east Policy) , No. 43) - 1996 .

6. Central Asia meets the middle east, 1998 .
7. Iran under khatami: A Political, Economic and military, 1998 .
8. Iran be – mahpekhah (kavadom) - 1998 .
9. Iran, ben islam u-ma. arov (sifriyat universitah meshuderet) , 1996 .

از سوی دیگر با بررسی وضعیت یهودیان ایران و به ویژه جایگاه و موقعیت آنها می‌توان به جهت‌گیری و روش خباثت‌آمیز افراد مطلعی همچون مناشری پی برد. از جمله در گزارش جالبی که رادیو آلمان از وضعیت یهودیان ایران مورخ ۷ فروردین ۱۳۸۵ بر روی اینترنت قرار داده، آمده است که یهودیان بیست کنیسه در ایران دارند و می‌توانند بدون بروز مشکلی در آنها به فرایض مذهبی بپردازند و در همه جامعه از جمله اصفهان گورستان متعلق به خود دارند.

جمعیت ۲۵۰۰۰ نفری آنها در مجلس شورای اسلامی یک نماینده دارد و حتی این امکان ویژه را هم دارند که به اسرائیل سفر کنند. یهودیان ایران بنا بر همین گزارش معتقدند که آقای خاتمی خیلی کارها به سود کلیمیان انجام داد.

هارون یشایانی

هارون یشایانی که با اسم پرویزخان جایزه بهترین تهیه‌کنندگی سینما را در بیست سال پس از انقلاب به دست آورده و رئیس انجمن کلیمیان تا شهریور ماه ۱۳۸۵ بوده است^۱ در سرمقاله نشریه افق بینا شماره ۲۱، ارگان انجمن کلیمیان، که به آزادی هر چه می‌خواهد می‌نویسد و منتشر می‌کند، می‌گوید:

مردم و مخصوصا یهودیان جهان بدانند که ایرانیان

۱. سایت درچه در خبر ویژه فرهنگی خود مورخ ۱۳۸۵/۶/۱۵ از انتخاب سیامک مرصدق با اکثریت آراء به سمت ریاست جدید انجمن کلیمیان خبر می‌دهد و دوران ریاست یشایانی که تقریبا از ابتدای انقلاب آغاز شده بود پایان می‌یابد. همچنین یشایانی به طور رسمی در آخرین شماره بینا که در پاییز ۱۳۸۵ منتشر شده است بر این خبر مهر تأیید می‌زند.

یهودی منزوی و محصور در یک جزیره دورافتاده نیستند بلکه آنها میراث گرانبهای ایرانی بودن و یهودی بودن خود را می‌شناسند و با همه توان از تاریخ و اندیشه مشترک فرهنگ پرافتخار ایرانی و اصول یهودیت نبوی پاسداری می‌کنند و خود را ایرانی و در عین حال بخشی از جامعه جهانی یهودی می‌دانند... فضای زندگی یهودیان و سایر اقلیت‌های دینی آن‌گونه تیره و تار نیست که بعضی خارج‌نشینان و بلندگوهای تبلیغاتی عنوان می‌کنند. واقع مشهود این است که کنیساها در تمام شهرهای یهودی‌نشین ایران دایر است و هیچ محدودیتی در انجام فرایض دینی آنها وجود ندارد. علاوه بر آن سازمان‌های مختلف و انجمن‌های کلیمیان، مدارس، مهدهای کودک، باشگاه‌های جوانان، بیمارستان بزرگ دکتر سپهر، سرای سالمندان یهودی، کشتارگاه‌های ذبح شرعی و فروشگاه‌های فرآورده‌های گوشتی کاشر، دفاتر ثبت ازدواج شرعی و هر آنچه نشانه هویت و لازمه جامعه یهودی است در ایران وجود دارد و جالب اینکه برخی از این امکانات برای یهودیان تعدادی از کشورهای اروپایی وجود ندارد.

از جمله حقوقی که اقلیت‌ها حتی در کشورهای اروپایی دارند و هارون یشایائی به آن اشاره نکرد آن است که نماینده فعلی یهودیان در مجلس شورای اسلامی با حداکثر ۲۰۰۰ رأی به مجلس شورای اسلامی راه یافت و حال آنکه مسلمانان ایرانی حداقل باید با دادن ۷۰ برابر این تعداد رأی، یک نفر را به مجلس بفرستند.

موریس معتمد

آقای موریس معتمد، نماینده یهودیان، از جمله در گزارشی که در شماره ۲۱ بینا به جامعه یهودی ایران ارائه می‌کند، خبر از دیدارهای مکرر سران یهودی ایران با مقامات جمهوری اسلامی می‌دهد و اینکه قرار است بودجه‌ای خاص در نهاد ریاست جمهوری به آنها اختصاص یابد. از جمله

اخباری که موریس معتمد در تحقق موضوع آن تلاش زیادی کرد برابری دیه مسلمان با غیر مسلمان بود که امتیازی بی‌بدیل به اقلیت‌ها در طول تاریخ حیات آنها در جامعه اسلامی ایران است که در سال ۱۳۸۲ پخش گردید.

ارتباط یهودیان ایران را با یهودیان جهان می‌توان در گزارش هارون یشایائی در شماره ۲۳ بینا مورخ فروردین و تیر ۱۳۸۳ مشاهده نمود. آزادی فعالیت‌های عمومی نظیر ورزش برای بانوان یهودی با افتتاح باشگاه ورزشی ژانت کهن صدق در منطقه یوسف‌آباد تهران - با تابلویی از تصویر همان فرد که در دوره پهلوی قهرمان ورزشی بوده است - از جمله امکانات رفاهی یهودیان مقیم ایران به حساب می‌آید.

در ایران اسلامی در هیچ منطقه‌ای از هیچ شهر نمی‌توان تابلو یا اطلاعیه‌ای را جهت ممانعت از ورود یهودیان یا علامتی جهت مشخص شدن یهودیان مشاهده کرد. مدیر مسئول بینا در شماره ۳۰ این نشریه به صراحت تمام، وجود هرگونه اجبار جهت استفاده از علائم مشخصه اقلیت‌ها را در ایران تکذیب می‌نماید.

آزادی موجود برای یهودیان آن قدر زیاد است که در برخی مواقع می‌توان مصداق‌های بسیار عجیبی در عملکرد ناصحیح و اظهارات عمدتاً نابخردانه برخی یهودیان سرشناس دید. از جمله آقای موریس معتمد، نماینده یهودیان ایران، کرارا در چند نطق خود در مجلس با مستمسک قرار دادن چند نمونه کوچک به ذکر جریان‌های یهودستیز در برخی مکان‌های نامعلوم اشاره می‌کند و حتی سیاست‌های رسانه ملی را نیز زیر سؤال می‌برد. ایشان با این جدیت و پیگیری که به انتخاب دو دوره متوالی به عنوان نماینده یهودیان در مجلس منجر شده است در مصاحبه با نشریه ایزوستیا مورخ ۱۰ ژوئیه ۲۰۰۲ برابر با ۱۹ تیرماه ۱۳۸۱ به صراحت اذعان می‌کند که اسرائیل یک دولت است که از سوی سازمان ملل به رسمیت شناخته شده است، منتهی ایشان با سیاست‌های این کشور!! در قبال فلسطینیان مخالف است. یا در جای دیگری از مصاحبه ایشان آمده است:

من به عنوان یک فرد یهودی معتقدم که اسرائیل یک دولت قانونی است و این مسأله

را نمی‌توان نادیده گرفت.

آیا نمی‌توان با رؤیت این مطالب بر مظلومیت ایران اسلامی واقف شد و بر دروغ بودن ادعاهای صهیونیست‌ها مبنی بر نامناسب بودن وضع یهودیان در ایران یقین حاصل نمود. در حقیقت، در این میان مظلوم واقعی ایران است که در قبال این همه امکان و امتیاز، چنین تهمت‌هایی را تحمل می‌کند. مظلوم واقعی رئیس‌جمهور این نظام است که با طرح یک سؤال و تردید در مقابل واقعه کذب هولوکاست با عکس‌العمل شدید نماینده یهودیان و رئیس انجمن آنها مواجه می‌شود و در نوشتن یا ایراد سخن، ادب و جایگاه خود را فراموش می‌کند.^۱

◆ مادران، دختران و زندگی خانوادگی

شاید «عوامل چندگانه» ترجمه نسبتاً مناسبی از عبارت World's A part باشد که عنوان اصلی مقاله است و مترجم از آن در کنار بسیاری از مطالب صرف نظر کرده است و چه بد شیوه‌ای است که با اقامه دلیلی همچون توضیحات اضافی برای خواننده ایرانی، از ترجمه متن به صورت کامل غفلت نمود.

شاید به وضوح آشکار نباشد که مقصود اصلی از درج این مقاله در مجموعه فرزندان استر چیست؟ ولی هر کس با مطالعه آن به این دریافت خواهد رسید که موضوع مورد بحث زن به عنوان همسر و به ویژه زن به عنوان مادر یا دختر است و اینکه مهم‌ترین کارکرد وی در جامعه ایرانی توالد نسل است.

اگر چه نویسنده حریم و شأن و جایگاه زن را، به ویژه پس از مهاجرت از ایران و اسکان در اروپا و امریکا از جوانب مختلف آسیب‌شناسی کرده است ولی در بعضی موارد به نکاتی

۱. برای اطلاع بیشتر می‌توانید اظهارات موریس معتمد مورخ ۸۴/۹/۲۳ و نامه ۶ بهمن ۱۳۸۴ رئیس انجمن کلیمیان تهران به جناب آقای دکتر احمدی‌نژاد و نامه‌پراکنی جناب آقای سلیمی نمین را با رئیس انجمن در مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۳ و ۱۳ و ۱۳۸۴/۱۲/۲ و ۱۳۸۴/۱۱/۲۷ در سایت‌ها مشاهده نمایید.

اشاره می‌کند که گویی باز هم زن یهودی در جامعه سنتی ایران به نحوی محدود در بعضی عقاید ناصواب محصور است.

نویسنده در پایان گفتار خود نسبت به اوضاع نابسامان جایگاه زن و برخی آداب و مراسم در جامعه غربی به ویژه امریکا به شدت احساس خطر می‌کند و تمسک به اصول و عقاید و آداب و رسوم ایرانی را در تأمین و حفظ سلامت خانواده بسیار ضروری می‌داند و شاید بسیار مفید باشد که برای مزید اطلاع از وضعیت مهاجرین ایرانی در امریکا، به یادداشت‌های هما سرشار در کتاب کوچه پس کوچه‌های غربت مراجعه شود، چرا که وی نیز با نگاهی انتقادی نسبت به مسائل موجود در میان مهاجرین، به ویژه زنان، مطالب قابل‌اعتنایی مطرح می‌کند. با این تفاوت که سرشار دیدگاه‌های فمینیستی بارزی از خود در آن کتاب بروز می‌دهد که در مقاله حاضر چنین گرایش‌هایی در آن حد وجود ندارد. شاید عده‌ای با مطالعه این مقاله

نویسنده در پایان گفتار خود نسبت به اوضاع نابسامان جایگاه زن و برخی آداب و مراسم در جامعه غربی به ویژه امریکا به شدت احساس خطر می‌کند و تمسک به اصول و عقاید و آداب و رسوم ایرانی را در تأمین و حفظ سلامت خانواده بسیار ضروری می‌داند و شاید بسیار مفید باشد که برای مزید اطلاع از وضعیت مهاجرین ایرانی در امریکا، به یادداشت‌های هما سرشار در کتاب کوچه پس کوچه‌های غربت مراجعه شود، چرا که وی نیز با نگاهی انتقادی نسبت به مسائل موجود در میان مهاجرین، به ویژه زنان، مطالب قابل‌اعتنایی مطرح می‌کند. با این تفاوت که سرشار دیدگاه‌های فمینیستی بارزی از خود در آن کتاب بروز می‌دهد.

به این دریافت نائل آیند که یهودیت به مادرانی نیاز دارد که همواره باید به فکر افزودن نسل خود باشند، تهدیدی که هم اکنون جامعه یهودی را با سیاست‌های کنترل جمعیت به ویژه در اسرائیل به شدت تهدید می‌کند و سیاستمداران اسرائیلی قویا در صدد مبارزه با آن هستند.

◆ نامداران

شیوه‌ای مرسوم در تاریخ‌نگاری یا خاطره‌نویسی یهودی وجود دارد که در پایان به معرفی بزرگان و شخصیت‌های معروف حقیقی و حقوقی یهودی پرداخته می‌شود که در مجموعه فرزندان استر هم این شیوه به اجرا درآمده است و مرور آن فواید بسیاری در شناسایی نقش یهود در اقتصاد، سیاست و فرهنگ ایران خواهد داشت. این مقاله که توسط نیل قدیسا به نگارش درآمده است، حاوی برخی اطلاعات است که در صحت آن ابهام زیادی وجود دارد. از جمله تعداد یهودیان اعدام شده پس از انقلاب اسلامی در ایران که به جز حبیب‌الله القانیان نام چند فرد دیگر نیز ذکر شده و حتی برخی دیگر از منابع تعداد آنها را به سیزده نفر نیز رسانیده‌اند.

کتاب خاطرات عزری یا روح‌الله کهنیم نیز به مرور مفصل از زندگینامه و آثار و فعالیت‌های مشاهیر یهودی می‌پردازد که در جای خود منابع مناسبی جهت شناخت یهودیان ایرانی است. سایت شهید^۱ در بخشی از مطالب خود به معرفی مشاهیر ایرانیان یهودی می‌پردازد که تعدادی از دولتمردان رژیم صهیونیستی از جمله کاتساو، شائول موفان، دان حالوتس، مناشه امیر و... را شامل می‌شود...

۱. این سایت به زبان فارسی مطالبی را برای یهودیان ایرانی مقیم اسرائیل فراهم می‌کند.